

Förbandsbesöksrapport Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum FMUndSäkC

23 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Linnéa Linde Lundin
Jakob Ahlesten

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum FMUndSäkC.....	1
23 oktober 2024	1
Innehållsförteckning.....	1
Information om förbandet	2
Sammanfattning av rapporten	2
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan.....	3
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	4
Juridiska rättigheter och skyldigheter	4
Attityder & jargong	4
Materiel & personlig utrustning.....	4
Information & mönstring	5
Medinflytande	5
Meningsfull utbildning	6
Meningsfull fritid	6
Resor.....	6
Soldathem	6
Övrigt.....	7
Avslutning.....	7

Information om förbandet

Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC) är ett försvarsmaktsgemensamt funktions- och kompetenscentrum. På förbandet bedrivs värnpliktsutbildning på en pluton där samtliga individer går mot befattningen förhörssoldat. De utbildas av Tolkskolan. Eftersom de utöver den militära utbildningen även läser språkkurser utbildas de av både civila lektorer och militära officerare.

Förbandet tillhör Uppsala Garnison dit även Upplands flygflottilj F 16, Försvarsmaktens luftstridsskola samt Flygstaben tillhör. De värnpliktiga på FMUndSäkC delar därför vissa gemensamma resurser såsom soldathem, matsal och förråd med värnpliktiga från F 16.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till FMUndSäkC. Pliktrådet föreslår att förbandet:

- Tillsammans med Försvarshälsan jobbar för att det finns en bemanning av vårdpersonal under hela sommaren, om än i mindre antal.
- Fortsätter fostra den goda jargong som finns bland både värnpliktiga, befäl och lektorer.
- Hittar en ersättare för befattningen lokalt medinflytande ansvarig, LMA, som kan vårda det goda medinflytandesystem som finns på förbandet.
- Fortsätter att arbeta för tillfredsställande värnpliktsresor till och från förbandet.

Arbetsmiljö & säkerhet

Förbandet hade vid Pliktrådets besök inte genomfört den centrala skyddsassistentsutbildning (CSAU) som ska ges ut. I stället hade en utbildning framtagen av förbandet genomförts. Skyddsassistenten på förbandet upplevde sig nöjd med denna utbildning och att den gett de förutsättningar som behövs för rollen.

Skyddsassistenten på förbandet upplevde att det genomförs genomtänkta säkerhetsgenomgångar innan övningspass. Skyddsassistenten fick även ta del av riskanalyser vid behov och hade god förståelse och tillgång till avvikelserapportering. Endast mindre skador hade skett vid Pliktrådets besök och de värnpliktiga sa att de var nöjda med arbetsmiljön och säkerheten.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De värnpliktiga bor i logement om fyra personer. Varje individ har ett eget skrivbord med avskärmning, vilket är uppskattat eftersom det krävs mycket egenstudier. De värnpliktiga har även tillgång till ett dagrum med bland annat TV, kyl och mikrovågsugn.

Tolkskolans utbildningssal upplevdes som kvav och kall i temperatur.

Försvarshälsan

Pliktrådet besökte Försvarshälsan i samband med besöket på F16. Mer information återfinns i förbandsbesöksrapporten därifrån.

Under sommaren hade förbandet ett utbrott av kikhosta som drabbade flera värnpliktiga. Under utbrottet var personalen på Försvarshälsan på semester och kunde därför inte ge direktiv om hur situationen skulle hanteras. Befälen fick därför vända sig till den civila vården och lösningen blev att värnpliktiga med symptom sattes i karantän på förbandet. De värnpliktiga ställde sig frågande till hur situationen hanterats eftersom de inte fick testa sig och få ut medicin. De upplevde även att olika personer fick olika bedömningar även om de hade liknande symptom och att vissa fick åka hem medan andra inte fick det. Pliktrådet diskuterade även situationen med befälen som upplevt att situationen varit tuff att hantera men att den löst sig genom stöttning av den civila vården. De rutiner de haft, att inte testa de värnpliktiga vid symptom, var ett beslut från vården. Förbandet skulle inför nästa sommar utvärdera hur de lägger upp semestern på Försvarshälsan.

Försvarshälsan uppskattas av både värnpliktiga och befäl och det går i de flesta fall att få en tid samma dag som befälen bokar.

Fysisk belastning

De värnpliktiga uttrycker att befäl varit noggranna med belastningsstegringen och att de till en början inte haft mycket marscherande eller burit kroppsskydd.

Under så kallade språk-veckor då det inte är någon fysiskt krävande tjänst har de två fyspass i veckan. De värnpliktiga har även god tillgång till egen träning i form av gym, simhall, idrottshall och löpspår.

Psykisk hälsa

De värnpliktiga upplever att befäl är måna om att de värnpliktiga tillgodoses den vård de behöver. Därför har de värnpliktiga som behövt tid hos Försvarshälsan och psykolog fått det vid begäran. Förbandet har ingen värnpliktskonsulent som kan erbjuda samtalsstöd utan de värnpliktiga skickas vid behov av stöd direkt till psykolog. Pliktrådet uppmanar förbandet att utforska ifall de värnpliktiga kan nyttja konsulenten vid F 16.

Avbruten utbildning

Vid Pliktrådets besök hade en individ mottagit avbrottsbesked på grund av psykiska skäl.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

De värnpliktiga berättade att de haft en genomgång i juridiska rättigheter och skyldigheter som de var nöjda med. De hade även haft en utbildning i kompaniinstruktionen som behandlar värdegrund och uppförandekod. Inga avvikelser från lagrummet uppmärksammades och de värnpliktiga ansåg att värdegrunden genomsyrar hela utbildningen vid förbandet.

Attityder & jargong

De värnpliktiga upplever att det finns en god jargong som är genomgående på förbandet. Både mellan värnpliktiga och mellan värnpliktiga och befäl/lektorer. Eftersom förbandet består av en pluton som genomför all utbildning tillsammans upplever de att alla har kommit varandra nära.

Det enda de upplevt varit en motgång har varit kommunikationen med garnisonens förråd. De upplever att de behövt "trippa på tå" för att en del av personalen inte ska bli irriterade.

Materiel & personlig utrustning

Garnisonens försörjningsavdelning besöktes i samband med F16 och mer information om denna finns i F16 förbandsbesöksrapport.

På FMUndSäkC används ATAC-känga 5.11 och marschkänga 90. Problemet som de värnpliktiga lyfte är att ATAC-känga 5.11 är för trånga i bredd om de passar i längd och för stora i längd om de ska passa i bredd. När Pliktrådets besök ägde rum fattades även storlekar på vinterkängorna. Detta kommer följas upp under återbesöket.

Helly Hansen-regnställ används på FMUndSäkC. De värnpliktiga berättade att dessa "regnar rätt igenom" och att materialet spricker och lätt skrapas upp. Även Stridssäck 2000 brukas. Pliktrådets bestämda ställning är att Stridssäck 2000 bör tas ur bruk på alla Sveriges värnpliktsutbildningar eftersom den aktivt skadar de värnpliktiga. Då det är brist på den nyare Stridssäcken (12) i Försvarsmakten uppmanar Pliktrådet förbundet att belysa problemet och avvikelserapportera Stridssäck 2000.

De värnpliktiga kvinnorna på förbundet tilldelas de nya BH:arna fält 1 och fält 2. BH fält 1 upplevs som mycket bra. BH fält 2 upplevs av de värnpliktiga däremot som oanvändbar eftersom den har plastspännen som sitter precis vid nyckelbenen och därför orsakar skav vid användning av stridssäck eller annan utrustning där axelremmar eller liknande skapar tryck på spännena.

De värnpliktiga kvinnorna hade vid Pliktrådets besök inte blivit tilldelade kroppsskydd 23 D.

Även de korta trosorna uppmärksammades som problematiska då de skapat skav vid användning. Detta hade vid Pliktrådets besök nyligen lyfts mot förbandsledningen som skulle se ifall de kan byta till långa trosor, som upplevs fungera bra av de värnpliktiga. Ifall det inte skulle gå att byta till långa trosor skulle förbundet ge ut ett underklädesbidrag. I vidare kontakt med förbundet har de meddelat att de värnpliktiga kvinnorna nu tilldelats underklädesbidrag.

Information & månstring

Förbundet har nyligen tagit fram en informationsfilm om vad befattningen förhörssoldat innebär. Denna typ av initiativ bidrar med en förståelse av tjänsten redan innan inryck. Pliktrådet anser att det är ett bra sätt att informera.

En värnpliktig vid förbundet hade under sin månstring blivit felaktigt diagnostiserad med ett medicinskt tillstånd denna person inte har. Detta hade inte kunnat redas ut under själva månstringsdagen utan hade krävt flera besök hos den civila vården med läkarintyg för att tas bort från månstringsresultatet.

Det var flera värnpliktiga som under sin månstring fått höra av sin inskrivningshandläggare att det inte skulle vara någon idé för dem att skrivas in mot förhörssoldat eftersom de antagligen inte skulle klara av det. De upplevde sig ha behövt övertyga inskrivningshandläggaren om att få göra den utökade månstringen trots att de uppnått kraven under månstringen. De fall som rör månstringen kommer att lyftas i dialog med Plikt- och Prövningsverket.

Medinflytande

De förtroendevalda lyfte att de var nöjda med medinflytandet på FMUndSäkC. De upplever att det finns ett gott gehör och bra återkoppling från all personal på förbundet och att nämnder och plutonens timme fungerar väl. Pliktrådet fick även till sig att plutonens timme, Nätverk värnpliktiga kvinno, kompaninämnd och förbandsnämnd genomförs med korrekt intervall.

NVK-möten sker efter tjänstetid eftersom utbildningstakten är mycket hög och de värnpliktiga inte vill missa några språklektioner. Eftersom nätverksträffar läggs utanför tjänstetid i samråd och på begäran av de värnpliktiga kvinnorna vid plutonen ser Plikträdet det som en bra lösning i det här fallet.

Vid besöket fick Plikträdet till sig att nuvarande LMA, lokalt medinflytande-ansvarig, gått på föräldraledighet. Förbundet uppmanas att hitta en lämplig ersättare snarast så att det goda medinflytandet fortsätter att säkerställas. Vid ytterligare dialog med förbundet meddelade de att det nu finns en tillfällig bemanning av rollen som upplevs välfungerande av de värnpliktiga.

Meningsfull utbildning

De värnpliktiga berättar att de är mycket nöjda med utbildningen på förbundet. För att bidra till en bättre utbildningsmiljö varvas en veckas gröntjänstutbildning med två veckors språkbildning. Båda utbildningarna ansågs högkvalitativa.

Meningsfull fritid

De värnpliktiga vid förbundet upplever att de har en meningsfull fritid. Dels genom garnisonens soldathem, dels eftersom förbundet ligger invid Uppsala och därför erbjuder möjligheter till flera möjligheter till fritid vid ledig tid.

På förbundet får de värnpliktiga lediga kvällar nästan varje dag. Studietakten medför dock att de behöver studera mycket under sin lediga tid, men de ser detta som en förutsättning för befattningen. Vidare har de fått tips från sina befäl om hur de bör lägga upp sitt studerande för att medföra en god återhämtning vilket varit uppskattat av de värnpliktiga. Utbildningen är även upplagd på ett sådant sätt att de får helgpermission nästan varje helg, vilket leder till ett miljöbyte som upplevs ge en god återhämtning trots den höga studietakten.

Resor

Som rapporterat tidigare år beskrivit fanns det ett problem för de som reser mellan Stockholm till Uppsala. De värnpliktiga behövde hoppa av tåget vid Upplands väsby och köpa en fysisk UL-biljett för att kunna åka vidare till Uppsala. Detta hade lett till onödig väntetid på nästa tåg, eftersom de inte hinner springa tillbaka till tåget efter de köpt biljetten. Efter Plikträdet besök har förbundet meddelat att problemet med resorna nu är åtgärdat genom att de värnpliktiga får en digital värdekod i stället för att behöva köpa en fysisk tågbiljett.

Förbundet har värnpliktiga som bor på många olika orter i Sverige vilket lett till att en del har långa restider. Exempelvis får de som bor i Skåne inte flyga hem. Plikträdet uppmanar förbundet att undersöka möjligheten för dem att flyga hem, eftersom det skulle underlätta deras hemresa.

Soldathem

Soldathemmet ligger innanför garnisonsområdet, under matsalen. Eftersom det ligger nära där de värnpliktiga vistas bidrar det till ett "naturligt häng". Att det ligger innanför grindarna bidrar även till

en god tillgänglighet vad gäller öppettider. Soldathemmet erbjuder bland annat flera TV-apparater, musikrum och bibliotek. Biblioteket har varit särskilt uppskattat av de värnpliktiga vid förbandet som använder det som plats för egenstudier när de inte sitter på sina logement. Soldathemmet erbjuder även cyklar som de värnpliktiga kan låna.

Övrigt

Vid samtal med kompani och ställföreträdande plutonchef uppmärksammades det att det finns en problematik att tillgodose syninsatser till de värnpliktiga med sådana behov. Kompanichefen föreslog att det hade varit bra ifall garnisonen hade en garnisons-optiker som kunde arbeta vid inryck eller vid behov.

De värnpliktiga berättade att det blir väldigt långa köer vid tvättbytet och att de på grund av detta ibland inte hinner med att byta sin tvätt. Det hade tidigare varit problem med kommunikation mellan befäl och Försörjningsavdelningen vilket lett till att de värnpliktiga dykt upp vid persedelbytet men att det då inte funnits någon bokad tid för dem. Detta hade lett till onödig irritation hos förrådspersonalen. Tidsbokning hade vid Pliktrådets besök ordnat upp sig.

Avslutning

Plikträdet tackar förtroendevalda, värnpliktiga, befälslag, lektorer, förbandsledning och stödpersonal vid förbandet för ett bra besök och givande dialoger!

Linnéa Linde Lundin
Ordförande, förbandsansvarig FMUndSäkC

070-848 59 91
linnea.linde-lundin@pliktradet.se